

Yurtdışı Eğitim Araştırmalarındaki Eğilimler

H. Gülhan ORHAN-KARSAK

Kırklareli Üniversitesi, Eğitim Bilimleri, Kırklareli ORCID No:0000-0001-5927-6341

Geliş:23.12.2018

Kabul:23.10.2019

ÖZ

Bu çalışma, Ebsco, Eric, Wiley Online Library elektronik veri tabanlarından ulaşılan yurtdışı kaynaklı akademik dergilerde yayınlanan eğitim bilimlerine ilişkin araştırmaları içerik ve yöntemsel açılarından incelemeyi ve genel eğilimlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu amaçla 1998-2009 yılları arasında eğitim bilimleri alanında yayınlanmış 69 makale yayımlandıkları yıla, örnekleme aldıkları yaş dönemine, yazarların cinsiyetine ve bir araştırmada yer alma sayısına, ülkelerine göre araştırma yapılan konulara, dergilere ve üniversitelere, veri toplama ve veri analiz biçimlerine göre içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Sonuçlara göre araştırmaların en çok yükseköğretim düzeyinde gerçekleştirildiği, yine araştırma örneklemelerinin Amerika Birleşik Devletleri başta olmak üzere sırasıyla İngiltere, Hollanda, Tayvan ve Kanada ülkelerinden seçildiği, yöntemsel açıdan nicel yöntemin nitel yöntemle kıyasla daha çok kullanıldığı, toplamda yirmi iki ülkede otuz farklı konu alanında çalışıldığı bulgulanmıştır. Öte yandan içerik açısından eğilimin en çok kuram ve yöntem odaklı öğrenme temasında olduğu, bu bağlamda en çok yapılandırmacı öğrenme konusunun ele alındığı, Hollanda haricinde araştırma yapılan üniversitelerin çeşitlendiği, veri toplamada en çok görüşme tekniğinin kullanıldığı, bunu takiben anket ve ölçek kullanımına diğer veri toplama tekniklerine kıyasla daha çok yer verildiği, verileri çözümlemede daha çok betimsel ve yordamsal analizlerin bir arada kullanıldığı görülmüştür. **Anahtar Kelimeler:** Bilimsel araştırma süreci, eğitim araştırmaları, araştırma eğilimleri.

Trends in Abroad Educational Researches

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the researches about educational sciences published in international academic journals from Ebsco, Eric, Wiley Online Library electronic databases in terms of content and methodology and to present their general tendencies. For this purpose, 69 articles published in the field of educational sciences between the years of 1998 and 2009, the age of sampling, the gender of the authors and the number of participants in a study, the research topics, journals and universities, It was investigated. According to the results, it was found that the researches were carried out at the higher education level and that the research samples were selected from the United States of America, respectively, from the United Kingdom, the Netherlands, Taiwan and Canada. On the other hand, in terms of content, the tendency is mostly the theory and method-oriented learning theme, in which the most constructivist learning subject is discussed, the universities which are researched outside the Netherlands are diversified, the most interview technique is used in the data collection, It is seen that descriptive and procedural analyzes are mostly used in data analysis.

Key Words: Educational researches, scientific research process, research trends.

1. Giriş

Araştırma kavramı, geçmişten günümüze farklı biçimlerde tanımlanmıştır. Yeni komşusunun kim olduğunu anlama çabasından, derste kullandığı yöntemin etkililiğini kullandığı ölçekle tespit etmeye çalışan bir öğretmenin çabasına kadar, çeşitli tüm çabalar araştırma olarak nitelenmiştir. Bilimsel anlamda araştırma, var olan problemin hissedilmesiyle başlayarak sistemli bir biçimde uygun yöntemle gerekli verileri toplayıp analiz etme, sonuçlarını değerlendirme ve raporlama sürecidir.

Eğitim alanında bilimsel araştırma ise, tüm bu bilimsel süreçlerin eğitim incelemelerine uygulanmasıdır. Eğitim araştırması, bireylerin eğitim ortamında nasıl ve niçin davrandıklarının keşfedilmesinin sistemli bir sürecidir (Balcı, 2007). Yetiyecek yeni nesiller için gerçekleştirilecek eğitim uygulamalarına ilişkin doğru kararlar almada eğitim araştırmalarının önemi büyüktür. Alanyazın incelendiğinde ülkemizdeki farklı araştırmacılar (Arık ve Türkmen, 2009; Erdem, 2011; Göktaş ve diğerleri, 2012; Ozan ve Köse; Selçuk ve diğerleri, 2014;Varışoğlu, Şahin ve Göktaş, 2013) tarafından eğitim bilimine ilişkin yapılan araştırmaların ele alındığı ancak yurtdışındaki eğitim araştırmalarının yeterince ele alınmadığı görülmektedir. Oysa kuşkusuz dünya ülkelerinde gerçekleştirilen eğitim araştırmalarının incelenerek, alandaki uygulamaların takibi, ülkemizdeki uygulamaların verimliliğini artıracaktır.

Belirtilen nedenlerle bu çalışmada, Ebsco, Eric, Proquest Dissertations, Wiley Online Library elektronik veri tabanlarından elde edilen yurtdışındaki akademik dergilerde yayınlanmış 69 eğitim araştırmasının incelemesi yapılmıştır. Bu bağlamda 1998-2009 yılları arasında eğitim bilimleri alanında yayınlanmış 69 makale yayınlandıkları yıla, örnekleme aldıkları yaş dönemine, yazarların cinsiyetine ve bir araştırmada yer alma sayısına, ülkelere göre araştırma yapılan konulara, yayınlandıkları dergilere ve çalışmanın yapıldığı üniversitelere, veri toplama ve veri analiz biçimlerine göre incelenmiştir. Çalışmada bilimsel araştırma süreci açıklanmış ardından çalışmanın yöntemi sunulmuştur. Daha sonra incelemeye alınan araştırmalara ilişkin ulaşılan bulgular sunulmuştur. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. İncelenen araştırmalar yayımlandıkları yıla, örnekleme aldıkları yaş dönemine, yazarların cinsiyetine ve bir araştırmada yer alma sayısına göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

2. İncelenen araştırmalar yazarların cinsiyetine ve bir araştırmada yer alma sayısına göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

3. İncelenen araştırmalar ülkelere göre araştırma yapılan konulara, yayımlandıkları dergilere ve çalışmanın yapıldığı üniversitelere göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

4. İncelenen araştırmalar veri toplama ve veri analiz biçimlerine göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

Takip eden kısımda bilimsel araştırma sürecine değinilmiş, ardından araştırma yöntemine geçiş yapılmıştır.

Bilimsel araştırma süreci

Araştırma, temelde bilinmeyen biliniyor yapma, karanlığa ışık tutma amacıyla mevcut durumdan istenen duruma geçmek için gerekli kararları almada zorunlu olan verileri toplayıp değerlendirmedir. Bilimsel araştırma, farklı biçimlerde tanımlanmıştır (Karasar, 2005). Bilimsel araştırma, kısaca sistematik veri toplama ve analiz etme sürecidir (Özdamar ve diğerleri, 1999). Bilimsel araştırma; sosyal ve fiziksel olgular hakkında bilimsel bilgi elde etmek için sistematik, planlı ve bazen de kontrollü olarak yapılan bir çalışmadır (Ekiz, 2003). Bu bağlamda bilimsel araştırma; problemlere güvenilir çözümler aramak amacıyla, sistemli ve planlı olarak verilerin toplanması, çözümlenmesi, yorumlanarak değerlendirilmesi ve rapor edilmesi sürecidir (Karasar, 2005). Bilimsel araştırma, diğer bilim dallarında olduğu gibi eğitim araştırmalarında da sistematik olarak yürütülmektedir. Sistematik olarak yürütülmesi, sebep sonuç ilişkilerinin tespit edilebilmesi anlamına gelmektedir (Baloğlu, 1997).

Bilimsel araştırma süreci; planlama, uygulama ve raporlama olmak üzere üç temel basamağın çatısı altında şu basamaklardan oluşur:

Problem hissedilmesi ve tanımlanması.

Bireyi, fiziksel ya da düşünsel yönden rahatsız eden, kararsızlık ve birden çok çözüm yolu olasılığı görülen her durum bir problemdir. Problem, bütünleştirme, sınırlandırma ve

tanımlama olmak üzere üç aşamalı bir yaklaşımla tanımlanabilir (Karasar, 2005). Belirlenen problem alanından, konunun bütününden uzaklaşmadan araştırmacıyı rahatsız eden ve aynı zamanda çözüm getirebileceğine inanılan bir problem seçilir ve tanımlanır (Madsen, 1991).

Amacın belirlenmesi.

Araştırma probleminin en somutlaştığı basamak, amaçlardır. Amaçlar, aydınlatılmak istenen değişkenleri ve ilişkilerini sorgulama ifadeleridir (Karasar, 2005). Araştırmanın ayrıntılı amaçları soru cümleleriyle ya da hipotezlerle ifade edilir. Hipotez, araştırma probleminin cevabına ilişkin beklentileri ifade eder. Hipotez, önceden belirlenip, veri toplama işlemine yön vererek fikirleri sınamayı ve test etmeyi sağlar (Tavukçuoğlu, 2002).

Önemin, sayıtların ve sınırlılıkların belirlenmesi.

Araştırmacının kendi amacını ortaya koyan önem ifadesi, araştırma amaçlarında belirlenip toplanan verilerin hangi kuramsal ya da pratik sorunun çözümünde ve nasıl kullanılabileceğinin bir açıklamasıdır. Sayıtlı ise, deneyle kanıtlanmamış olmakla birlikte kanıtlanabileceği umulan varmış ve gerçekmiş gibi kabul edilerek bir olayı açıklamada yararlanılan ilkedir. Araştırmanın sınırlılıkları, araştırmacının yapılabilir gördüğü fakat yapmak isteyip de çeşitli nedenlerle vazgeçmek zorunda kaldığı şeylerdir. (Karasar, 2005).

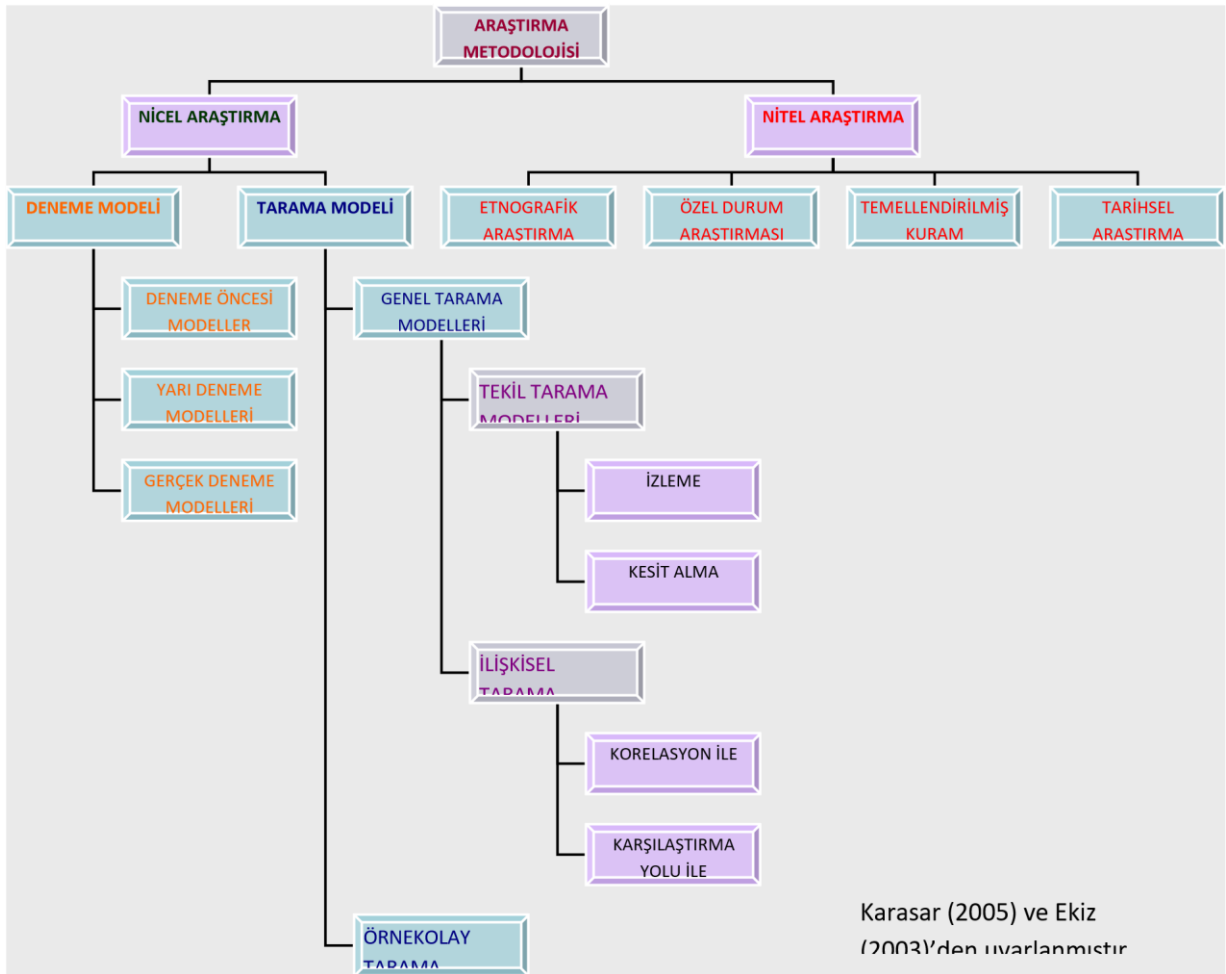
Araştırma metodolojisi ve yönteminin belirlenmesi.

Araştırmanın amacına uygun ve ekonomik olarak, verilerin toplanması ve çözümlenebilmesi için gerekli koşulların düzenlenmesi amacıyla uygun yöntem ve model belirlenir (Karasar, 2005). Eğitim araştırmalarında genel olarak nicel ve nitel metodolojiye uygun olarak kimi zaman ayrı ayrı kimi zaman iki metodoloji birleştirilerek araştırma yapılmaktadır. Nicel araştırmalarda katılımcıların düşünceleri yüzeysel olarak incelenir, güvenilir ve nesnel yöntemler kullanılır. Hipotezler oluşturulur ve nicel olarak istatistiksel yöntemlerle veriler çözümlenir. Nitel araştırmalarda ise, katılımcıların düşünceleri derinlemesine incelenir, yorumlarda bulunulur ve zengin tanımlamalar yapılır. Özgün, bilimsel yöntemler kullanarak nicele ihtiyaç duymadan bilimsel bilgi üretir (Ekiz, 2003:130).

Nicel araştırmalarda, deneme ve tarama (survey) yöntemleri kullanılır. Yapay ya da doğal koşullarda araştırmacının kontrolü altında gerçekleştirilen deneme modeli bir araştırmada, gruplar arasında karşılaştırmalar yapılarak, bağımsız değişkendeki sistemli

değişmelerin, bağımlı değişkeni nasıl etkilediği görülmeye çalışılır. Deneme öncesi, gerçek deneme ve yarı deneme modellerine uygun şekilde gerçekleştirilebilir. (Karasar, 2005). Tarama modelinde ise bir araya getirildiğinde araştırmacının aradığı yapıları (veya ilişkileri) ifade edebilecek belirli sorular sorulur. Tarama araştırması bittiğinde araştırmacı, incelediği davranış veya olguyu anketten aldığı cevaplara göre analiz edebilir ve böylece anlayabilir. Tarama araştırmasının yazılı anket, gözlemci anket, postayla anket, şahıslarla yapılan görüşme, telefonla görüşme gibi bir çok türü vardır (Babbie, 1989).

Şekil 1’de araştırma metodoloji ve yöntemlerine yer verilmiştir.

Şekil 1. Araştırma metodoloji ve yöntemleri *Araştırma*

örnekleminin belirlenmesi.

Her araştırmanın, amaçları dikkate alınarak kendine özgü evreni ve örneklemini, belli değişkenlere ve özelliklere göre sınıflandırılıp tanımlanır. Bilimsel araştırmalarda küme, kota, gönüllü, amaçlı, vb. örnekleme teknikleri kullanılır (Baş, 2005). Deneme modelindeki bir

araştırmaya oranla, tarama modelindeki bir araştırma için gerekli örneklem büyüklüğü daha fazladır.

Verilerin toplanması.

Nicel ve nitel araştırmalarda genellikle anket, ölçek, gözlem, görüşme ve belge tarama teknikleri kullanılmaktadır. Özellikle nicel araştırmalarda yer alan tarama yönteminde en çok yararlanılan yöntemlerden biri olan anket; araştırmacının katılımı olmadan, kişisel olmayan, doğrudan araştırılmak istenen kişilere sunulan bir takım sorulardan oluşan bir ölçme aracıdır. Diğer ölçme tekniklerine göre daha hızlı, kolay ve ucuz olduğu zaman tercih edilmesi önerilir. (Ekiz, 2003). Eğitim araştırmalarında kullanılan bir diğer ölçme aracı Likert tipi ölçeklerde, ölçülmek istenen değişkenle ilgili çok sayıda olumlu ve olumsuz ifade, katılımcılara uygulanır. Beş derecede katılma ya da katılmama derecesi bildirilir (Tezbaşaran, 1996). Tarama yönteminde yapılandırılarak da kullanılan, nitel araştırma metodolojisinin temel veri toplama tekniklerinden biri olan gözlem, doğal ortamlarda yapılan, insan davranışlarının incelenmesini temel amaç edinen bir veri toplama aracıdır. Katılımcıların neyi ve neden düşündüklerini, duygu, tutum ve hislerinin neler olduğunu, davranışlarını yönlendiren faktörleri ortaya çıkarmayı sağlayan görüşme tekniği yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış olarak tarama yönteminde ve nitel metodolojiye uygun olarak gerçekleştirilen araştırmalarda kullanılır. Belgelerin toplanması ve sistematik olarak incelenmesi ve değerlendirilmesinde yararlanılan belge tarama tekniği, nitel ve derleme araştırmalarda kullanılır (Ekiz, 2003).

Verilerin çözümlenmesi.

Verilerin çözümlenmesi ile anlaşılması gereken, toplanan verilerin nasıl analiz edileceği, hangi analiz tekniklerinin kullanılacağı, bu analizlerin mekanik mi yoksa bilgisayar ortamında mı yapılacağı, bilgisayar ortamında yapılacaksa hangi programların kullanılacağı vb. dair bilgilerdir (Büyüköztürk, 2001). Betimsel istatistikte, araştırılan durumun özet bir betimlemesini sağlamak üzere veriler betimsel teknikler kullanılarak analiz edilir. Gözlenen bulguların diğer durumlara genellenebilirliğinin karşılaştırılması için kestirisel istatistiklerle veriler analiz edilir (Balcı, 1995).

Nicel araştırmalarda, tek tek belli değişkenler açısından, yığın halindeki verilerin özetlenmesi amacıyla frekans, ortalama, ortanca, mod, standart sapma gibi çözümlenmeleri içeren betimsel istatistikler yapılabilirken, yordamsal çözümlenmede ise, manidarlık testleri (t sınaması, f sınaması, varyans analizi, vb.), ki-kare ve non-parametrik testler (Mann-Whitney U-Testi, Wilcoxon işaretli sıralama testi, Kruskal-Wallis testi) gibi istatistiksel yöntemler kullanılır (Büyüköztürk, 2001).

2. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeline, veri toplama ve çözümlenme biçimine yer verilmiştir.

Araştırmanın modeli

Çalışmada içerik analizi temel alınmıştır. İçerik analizi yazılı, sözel ya da diğer biçimlerde bulunan materyallerin sistemli olarak nesnel bir şekilde incelenmesidir (Tavşancıl & Aslan, 2001). Bu yolla toplanan veriler tanımlanır ve bulunan saklı gerçekler açığa çıkarılır (Gülbahar & Alper, 2009). İçerik analizinde veriler nitel desende dört aşamada ele alınır. Bu aşamalar sırasıyla verilerin kodlanması, verilerde saklı temaların bulunması, daha sonra kodların ve temaların düzenlenmesi ve son olarak bulguların tanımlanması ve sistemli bir biçimde düzenlenmesidir (Yıldırım & Şimşek, 2006). İçerik analizi yöntemi, seçilmiş alana ilişkin yapılacak derinlemesine inceleme, alanı tanımada ve alana ilişkin içerik açısından genel bir bakış açısı kazandırmada önemlidir (Kurtoğlu & Seferoğlu, 2013).

Verilerin toplanması ve çözümlenmesi

Çalışmada eğitim bilimleri konusunda 1998-2009 yılları arasında Ebsco, Eric ve Wiley Online Library elektronik veri tabanlarında yer alan akademik dergilerde olan araştırmaları detaylı bir şekilde incelemek amacıyla taranmıştır. Verilerin toplanması için ölçüt örnekleme gidilmiştir. Verilerin toplanmasında ölçüt belirlenen elektronik veri tabanlarında eğitim bilimlerine ilişkin kavramların taranması, makale seçim ölçütleri olarak yurtdışında yapılmış olması, yabancı araştırmacılar tarafından gerçekleştirilmiş olması, doküman incelemesi ya da derleme çalışması olmaması, örneklemin öğretmenler, öğrenciler, veliler, okul yöneticileri olmasıdır. Bu bağlamda elektronik veri tabanlarından elde edilen yurtdışındaki akademik dergilerde yayınlanmış 69 eğitim araştırması incelemeye alınmıştır.

Veriler araştırma sorularını kapsayan 'Araştırma Tarama Formu' ile toplanmıştır. Bu formda araştırmalar için yayınlandıkları yıl, örnekleme aldıkları yaş dönemi, yazarların

cinsiyeti ve bir araştırmada yer alma sayısı, ülkelerine göre araştırma yapılan konular, yayınlandığı akademik dergi ve üniversiteler, araştırma modeli, veri toplama ve veri analiz biçimleri yer almaktadır. Veriler içerik analiziyle çözümlenmiştir. Önceden belirlenen verileri toplama ölçütleri doğrultusunda kodlamalar yapılarak temalara ulaşılmıştır. Ardından ulaşılan veriler düzenlenerek temalar bağlamında kapsamlandırılmıştır. Daha sonra elde edilen bulgular frekansları ile birlikte ifade edilerek yorumlanmıştır.

3. Bulgular

Bu kısımda verilerin toplanması ve çözümlenmesi sonucunda ulaşılan bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 1

İncelenen Eğitim Araştırmalarının Yıllara Göre Nicel Dağılımı

Yıllar	Araştırma Sayısı	Yüzde
1998	1	1,4
2003	2	2,9
2005	7	10,1
2006	6	8,7
2007	18	26,1
2008	21	30,4
2009	12	20,3
Toplam	69	100,0

Tablo 1'e bakıldığında, 1998'den 2009'a kadar uzanan toplam yedi yılda yayınlanmış araştırmalar incelemeye alınmıştır. % 30,4 ile en fazla incelenen araştırma oranı 2008 yılında yayınlanmış olurken, % 1,4 ile 1998 yılına ait sadece bir araştırma incelemeye alınmıştır. Tablo 1'den anlaşılacağı üzere, özellikle son yıllarda yayınlanan araştırmalar incelenmiştir. Bu durum eğitim araştırmalarının son yıllardaki gelişimini açıkça ortaya koyacağı düşünülebilir.

Tablo 2

İncelenen Eğitim Araştırmalarının Örneklemelerine Aldıkları Yaş Dönemlerine Göre Nicel Dağılımı

Yaş dönemleri	Araştırma Sayısı	Yüzde
Okul öncesi	1	1,4
İlköğretim	10	14,5
Ortaöğretim	8	11,6
Yükseköğretim	29	42,0
Mezun	10	14,5
Toplam	69	100,0

Tablo 2'ye göre incelenen araştırmalar, en çok yükseköğretim yaş dönemini örneklemelerine almışlardır. Buna karşın okul öncesi ile ilgili incelenen araştırma oranı oldukça düşüktür. Bu durum yükseköğretimde resmi kurumlardan izin sorunu olmadan katılımcılara ulaşmanın kolaylığından kaynaklanıyor olabileceken incelenen araştırma konuları daha çok teknoloji temelli olduğundan yükseköğretim yaş dönemine daha uygun görülmelerinden de kaynaklanmış olabilir.

Tablo 3

Yazarların Cinsiyetine Göre Dağılımı

Cinsiyet	Sayı
Kadın	40
Erkek	91
Kodlanamayan	17

Tablo 3'e bakıldığında, incelemeye alınan araştırmaların önemli bir sayı farklılığıyla daha çok erkek araştırmacılar tarafından yapıldığı görülmektedir. Bu durum kadın araştırmacıların uluslararası yayında yeterince araştırma yayınlamadıklarını düşündürülebilir. Cinsiyet kategorilendirmesi, yazarların isimlerinden tespit edilerek yapıldığı için, cinsiyete ilişkin karara varılamayan yazarlar kodlanamayan olarak kategorize edilmiştir.

Tablo 4

İncelenen Eğitim Araştırmalarının Yazar Durumuna Göre Dağılımı

Yazar durumu	Sayı
Tek yazar	21
İki yazar	30
Üç ve daha fazla yazar	18
Toplam	69

Tablo 4'e göre, araştırmalar daha çok iki yazar tarafından yayınlanmıştır. En az tercih edilen üç ve daha fazla yazarla çalışmak olmuştur. Bu durumdan yola çıkarak daha çok yazarla çalışmanın araştırma yazımında uyum sorunlarını beraberinde getirdiği düşünülebilir.

Tablo 5

İncelenen Eğitim Araştırmalarının Seçtikleri Örneklem Durumuna Göre Dağılımı

Örneklem durumu	Sayı
Öğrenci	34 9
Öğretmen	
Öğrenci ve Öğretmen	8
Yönetici	-
Veli	-
Kodlanamayan	18
Toplam	69

Tablo 5 incelendiğinde, görölmektedir ki, incelemeye alınan eğitim araştırmalarının çoğunluğu öğrenci üzerine çalışmaktadır. Belli bir örneklem üzerine çalışmayan araştırmalar, kodlanamayan olarak belirtilmiştir. Araştırmaların yönetici ve veli üzerine çalışmaması dikkat çekici bir durumdur.

Tablo 6

İncelenen Eğitim Araştırmalarının Çalışıldıkları Ülkeler Bazında Araştırma Yöntemine Göre Dağılımı

Ülke	Deneme	Tarama	Nitel	Derleme	Toplam
ABD	3	3	8	9	23
Almanya		1			1
Hollanda	1	3		1	5
Çin	1	1	1		3
İsrail				1	1
Yeni Zelenda				1	1
Avustralya		2	1		3
Malezya	1	1			2
İngiltere	2	2	2	1	7
Tayvan	2	2	1		5
Kanada	1	2	1	1	5
Singapur			1		1
Avustralya			1	1	2
İspanya		1			1
Kore	1				1
Belçika	2	1			3
Kıbrıs				1	1
Japonya	1				1
Brezilya		1			1
Meksika	1				1
Kuveyt	1				1
Toplam	17	20	16	16	69

Tablo 6 incelendiğinde, incelemeye alınan eğitim araştırmalarının önemli bir farkla en çok ABD’de, onu takiben İngiltere’de çalışıldığı görülmektedir. Hollanda, Tayvan ve Kanada ise iki ülkeyi takip etmektedir. Bu durumun özellikle diğer gelişmekte olan ülkelere oranla, ABD ve İngiltere gibi ülkelerde, eğitim araştırmalarına ayrılan kaynakların daha fazla olmasından ve araştırma programlamasına verilen önemden kaynaklanabileceği düşünülebilir. Unesco’nun belirttiği gibi, 1965’lerde ABD’de yapılan çeşitli harcama tahminlerinde, eğitim araştırmaları harcamalarının dünya üzerinde % 1’den az olduğu tahmin edilirken, günümüzde ayrılan kaynakların Tayvan, Çin, Malezya gibi ülkelerin eğitim araştırmaları yaparak, uluslar arası alanda yayınlamaları oldukça önemlidir (Unesco, 1970, çev. Kısakürek, ty.).

İncelemeye alınan eğitim araştırmalarında tarama ve deneme yöntemlerin daha çok tercih edildiği görülmektedir. Bu durum eğitim araştırmalarında nicel metodolojinin daha çok tercih edilme durumunun değişmediğini göstermektedir. Buna karşın, nitel metodolojiye uygun olarak gerçekleştirilen araştırmaların sayısı yadsınamayacak kadar çoktur. Bu duruma bakılarak nitel metodolojinin eğitim araştırmalarında gittikçe önem kazandığı olgusunu düşünebilir.

Tablo 7

İncelenen Eğitim Araştırmalarının Yapıldığı Ülkeler Bazında Konu Alanlarına Göre Dağılımı

Ülke	Konu Alanı
ABD	Online Öğrenme
	Öğrenme Stilleri
	Yapılandırmacı Öğrenme
	Beyin Temelli Öğrenme
	Öğretim Tasarımı
	Öz- Düzenleme
	Motivasyon
	Program Değerlendirme
	Web Temelli Öğrenme
	E-Öğrenme
	Laboratuar Temelli Öğrenme
	Çoklu Zeka Kuramı
	Yetişkin Eğitimi
	Aktif Öğrenme
	Deneyimsel Öğrenme
	Proje Temelli Öğrenme
	Öğretmen Eğitimi
	Problem Temelli Öğrenme
	Araştırma-Soruşturma Yoluyla Öğrenme
	Aktivite Kuramı
	Okuma-yazma ve Anlatım
	Öğrenme Stilleri
	Teknoloji Temelli Öğrenme

İngiltere	Öğretmen Eğitimi İşbirlikli Öğrenme Beyin Temelli Öğrenme Online Öğrenme
Kanada	Öğretim Tasarımı Okuma-yazma ve Anlatım Yapılandırıcı Öğrenme Öğretmen Eğitimi Bağlaşımcılık
Tayvan	Yapılandırıcı Öğrenme İnternet Temelli Öğrenme Okuma-yazma ve Anlatım Web Temelli Öğrenme Öğretim Tasarımı
Almanya	Motivasyon
Hollanda	Öğrenme Stilleri Öz-Düzenleme Program Değerlendirme
Motivasyon	Program Değerlendirme
Çin	Problem Temelli Öğrenme
Eleştirel Düşünme	
İsrail	Okul ve Okul Dışı Öğrenme
Yeni Zelanda	Beyin Temelli Öğrenme
Singapur	Teknoloji Temelli Öğrenme
Avustralya	Online Öğrenme Üstbiliş Okuma-Yazma ve Anlatım Öğretim Tasarımı Durumsal Öğrenme Beyin Temelli Öğrenme Araştırma Teknikleri Eğitim Psikolojisi
Malezya	Problem Temelli Öğrenme
Web Temelli Öğrenme	Bilgisayar Destekli Öğretim
İspanya	Dijital Öğrenme
Kore	Web Temelli Öğrenme Öğretim Tasarımı
Belçika	Yapılandırıcı Öğrenme E-öğrenme Öz-Düzenleme
KKTC	Yapılandırıcı Öğrenme
Japonya	Bilgisayar Destekli Öğretim
Brezilya	Web Temelli Öğrenme
Meksika	Bilgisayar Destekli Öğretim Kuveyt
Doğrudan Öğretim	

Tablo 7'ye bakıldığında, 22 ülkede çalışılan eğitim araştırmaları, 30 farklı konu alanında kategorize edilmiştir. Kanada, Hollanda, Almanya, Kuveyt ve Çin dışındaki ülkelerde teknoloji odaklı öğrenme alanında çalışıldığı görülmektedir.

Tablo 8

İncelenen Eğitim Araştırmalarının Konularının Nicel Dağılımı

Konu Alanı	Araştırmalarda Konuların İşlenme Sayısı
Online Öğrenme	6
Web-Temelli Öğrenme	7
İnternet-Temelli Öğrenme	1
E-öğrenme	2
Bilgisayar Destekli Öğretim	3
Dijital Öğrenme	1
Teknoloji Temelli Öğrenme	2
Teknoloji Odaklı Öğrenme	22
Öğrenme Stilleri	3
Öz-Düzenleme Motivasyon	3
Öğrenmede Stil ve Beceri Geliştirme	3
Yapılandırmacı Öğrenme	9
Beyin Temelli Öğrenme	10
Problem Temelli Öğrenme	4
Laboratuvar Temelli Öğrenme	4
Aktif Öğrenme	1
Deneyimsel Öğrenme	1
Proje Temelli Öğrenme	1
Durumsal Öğrenme	1
İşbirlikli Öğrenme	1
Çoklu Zeka Temelli Öğrenme	1
Bağlaşımçı Öğrenme	1
Araştırma-Soruşturma Yoluyla Öğrenme	1
Aktivite Kuramı	1
Doğrudan Öğretim	1
Kuram ve Yöntem Odaklı Öğrenme	29
Öğretmen Eğitimi	1
Okuma-Yazma ve Anlatım	2
Eğitim Psikolojisi	4
Araştırma Teknikleri	1
Öğretim Tasarımı	1
Program Değerlendirme	5
Diğer	3

Tablo 8'e bakıldığında incelemeye alınan tüm araştırmalar, dört temelde toplanmıştır. Tablo 8'den anlaşılacağı üzere, kuram ve yöntem odaklı öğrenme alanında daha çok

çalışılmakta, bunu takiben teknoloji odaklı öğrenme alanı gelmektedir. Yapılandırmacı öğrenme alanı en çok çalışılan konu olduğu görülürken, bunu takiben web temelli, online öğrenme ve okuma-yazma, anlatım ile beyin temelli öğrenme konuları da daha çok çalışılmaktadır. Eğitim uygulamalarının temeli olan kuram ve yöntem alanındaki araştırmaların güncelliğini koruduğu, bilgi çağında teknoloji gelişiminin eğitime yansımalarıyla eğitim araştırmalarında teknoloji odaklı öğrenme alanına verilen önemin arttığı düşünülebilir.

Tablo 9

İncelenen Eğitim Araştırmalarında En Çok Çalışılan Konu Alanlarının Ele Alındığı Araştırmaların Yayınlandığı Dergi Listesi

Konu alanı	Dergi Adı
Yapılandırmacı Öğrenme	Teacher Education Quarterly
	TechTrends
	Educational Technology & Society
	Instructional Science
	The Constructivist
	Journal of Early Childhood Teacher Education
Web Temelli Öğrenme	Internet and Higher Education
	International Education Journal
	Technology, Pedagogy and Education
	Journal of Research on Technology in Education
	Instructional Science
	British Journal of Educational Technology
Online Öğrenme	Computer & Education
	Electronic Journal of E-learning
	Journal of Interactive Online Learning
	The Quarterly Review of Distance Education
	Journal of Distance Education
Okuma-Yazma, Anlatım	The International Journal of Organisations, Communities and Nations
	Educational Research
	Journal of Research on Technology in Education
	Instructional Science
Beyin Temelli Öğrenme	Curriculum Inquiry
	International Education Journal
	Education
	Educational Philosophy and Theory
	Higher Educational Research & Development
	Westminister Studies in Education

Tablo 9’da belirlenen konudaki araştırmaların aynı dergide yayınlanması durumunda, dergi adına ikinci kez yer verilmemiştir.

Tablo 9 incelendiğinde okuma-yazma, anlatım ve beyin temelli öğrenme ile yapılandırmacı öğrenme konularının farklı konu alanlarına sahip genel olarak eğitim bilimleri

ile ilgili dergilerde, online öğrenme, web temelli öğrenme konularının ise eğitim teknolojileri alanıyla doğrudan ilgili dergilerde yer bulduğu görülmektedir.

Tablo 10

İncelenen Eğitim Araştırmalarının Yayınlanma Sayısına Göre En Çok Araştırma Yayınlayan İlk Beş Ülkenin Araştırmayı Yapan Üniversitelerine Göre Dağılımı

Ülke	Yayınlanma Sayısı	Üniversite
ABD	23	Tennessee University
		Missouri State University
		University of Central Arkansas
		University of Saskat Chewan
		Oakland University
		Old Dominion University
		Wayne State University
		University of Georgia
		University of Oklahoma
		University of Iowa
		Texas Technology University
		Western Governors University
		Cameron University
		Seattle Pacific University
		Indiana University
Uni. of Houston-Clear Lake		
Rutgers University		
Uni. of Missouri-Kansas City		
North Carolina A&T State Uni.		
City Uni. of NewYork		
Ülke	Yayınlanma Sayısı	Üniversite
İngiltere	8	University of Manchester
		University of Birmingham
		University of Canterbury
		Cambridge University
		University of London
		Oxford Brookes Uni.
Kanada	6	University of Leincester
		University of Glamorgan
		University of Ontorio
Tayvan	5	Institute of Technology
		Concordia University
		McGill University
		University of Wales
		University of Alberta
Hollanda	5	University of Toronto
		Chia Nan University
		Meiho Institute of Technology
Utrecht University	5	National Taiwan Normal Uni.
		National Sun Yat-Sen Uni.
		Leiden University

Tablo 10’da tekrar eden üniversite isimlerine ikinci kez yer verilmemiş, birden fazla üniversitede gerçekleştirilen araştırmalar için yayında yer verilen tüm üniversite adları tabloda sunulmuştur. Hollanda dışındaki diğer ülkelerde, araştırma yapılan üniversitelerin çeşitlendiği görülmektedir.

Tablo 11

İncelenen Eğitim Araştırmalarının Veri Toplama Biçimlerine Göre Dağılımı

Veri toplama biçimi	Sayı
Ölçek	15
Başarı Testi	12
Gözlem	6
Anket	16
Görüşme	17
İçerik Analizi veya Belgesel	13
Tarama	
Toplam	69

Tablo 11 incelendiğinde, en çok kullanılan veri toplama biçimi görüşme biçimi olduğu görülürken, anket ve ölçek biçimlerine de diğerlerine oranla daha sık yer verildiği görülmektedir. İncelenen eğitim araştırmaları, daha çok deneysel ve tarama yöntemli olduğundan veri toplama biçimleri de yönetime göre farklılaşarak kullanım sıklıkları değişmiştir.

Tablo 12

İncelenen Eğitim Araştırmalarının Veri Analiz Biçimlerine Göre Dağılımı

Veri analiz biçimi	Sayı
Betimsel	6
Betimsel ve yordamsal	33
İstatistik kullanmayan	30
Toplam	69

Tablo 12’ye bakıldığında, incelenen araştırmalarda daha çok betimsel ve yordamsal analizlerin bir arada kullanıldığı görülmektedir. İncelemeye alınan araştırmalarda tarama modellenli bazı araştırmalarda kullanılmış olan sadece betimsel araştırmaların sayısının oldukça az olduğu görülmektedir. Nitel ve derleme çalışmaları, istatistik kullanılmayan araştırmalar olarak kodlanmıştır.

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Problemin hissedilmesiyle başlayan bilimsel araştırma süreci; problemin tanımlanması, araştırma amacının, öneminin, sayıltı ve sınırlılıklarının belirlenmesi basamaklarının ardından, araştırma yöntemi, uygun örneklemin seçimi, seçilen veri toplama teknikleriyle verilerin çözümlenmesi basamaklarının sistemli bir biçimde işlemesiyle gerçekleşir. Eğitim araştırmaları, söz konusu basamakların eğitim alanında uygulanmasıyla gerçekleştirilir.

Son yıllarda yapılan eğitim araştırmalarının takibinin yeni araştırmalara ışık tutacağı kuşkusuzdur. Bu amaçla elektronik veri tabanlarındaki uluslararası dergilerden elde edilen yurtdışı araştırmaları incelemeye alınmıştır. İncelenen araştırmalarda daha çok yükseköğretimdeki öğrenciler üzerine çalışıldığı, okulöncesine ilişkin araştırma sayısının yok denecek kadar az olduğu görülmüştür. Yönetici ve velilere yönelik araştırma görülememiştir. İncelenen araştırmalar, en çok yükseköğretim yaş dönemini örneklemelerine almışlardır. Buna karşın okul öncesi ile ilgili incelenen araştırma oranı oldukça düşüktür. Araştırmaların daha çok erkek araştırmacılar tarafından, iki yazarlı olarak yayınlanması dikkati çekmiştir. Araştırmaların önemli bir farkla en çok Amerika Birleşik Devletleri'nce gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Bunu İngiltere takip etmektedir. Hollanda, Tayvan ve Kanada bu sırayı takip etmektedir.

İncelenen araştırmalarda daha çok nicel metodolojinin benimsendiği fakat nitel metodolojiye olan ilginin de az olmadığı görülmüştür. Daha çok betimsel ve yordamsal analizlerin kullanımı tercih edilmiştir. Selçuk ve diğerleri (2014) de eğitim bilimleri alanında makale içerik analizi yaptıkları çalışmalarında, incelenen araştırmalarda daha çok nicel ve betimsel taramaların yapıldığını ifade ederek bu çalışmada ulaşılan sonuçları destekler. Benzer biçimde Arık ve Türkmen (2009) ile Erdem (2011) de betimsel araştırma eğiliminin daha sık görüldüğünü belirtir.

Çalışmada yirmi iki ülkede otuz farklı konu alanının çalışıldığı; bu bağlamda Kanada, Hollanda, Almanya, Kuveyt ve Çin dışındaki ülkelerde, araştırmalarda işlenen ikinci sıradaki en çok konu alanı olan 'teknoloji odaklı öğrenme' alanında çalışıldığı tespit edilmiştir. Benzer biçimde Arık ve Türkmen (2009) de çalışmalarında inceledikleri eğitim bilimleri araştırmalarının en çok 'eğitim teknolojisi' konu alanında olduğunu vurgular.

Konu alanındaki ilk sırayı, 'kuram ve yöntem odaklı öğrenme'ler almıştır. Günümüzde ülkemizde kullanılan eğitim programının da odaklandığı 'yapılandırma öğrenme' konusunun en çok yer verilen konu olduğu görülmüştür. Hollanda dışındaki diğer ülkelerde, araştırma

yapılan üniversitelerin çeşitlendiği belirlenmiştir. En çok kullanılan veri toplama biçiminin görüşme biçimi olduğu görülürken, anket ve ölçek biçimlerine de diğerlerine oranla daha sık yer verildiği tespit edilmiştir. Göktaş ve diğerleri (2012) de çalışmalarında ulaştıkları anket ve algı, tutum ve yetenek ölçen testlerin daha çok kullanıldığı sonucuyla, bu sonucu destekler.

Son olarak, bu çalışmada incelenen araştırmalarda daha çok betimsel ve yordamsal analizlerin bir arada kullanıldığı görülmektedir. Selçuk ve diğerleri (2014) de eğitim bilimleri araştırmalarında betimsel analizlerin daha çok kullanıldığını belirterek benzer sonuca ulaşmışlardır.

Ek olarak Ozan ve Köse'nin (2014) ulaştığı sonuçlara göre eğitim bilimlerine ilişkin makalelerin büyük çoğunluğunun tek ya da iki yazarlı olduğu, nicel çalışmalar olduğu, betimsel tarama türünde olduğu, makalelerde çoğunlukla anket ya da likert tipi ölçeklerin kullanıldığı ayrıca incelenen makalelerin yarısından fazlasının öğrenme, öğretme, öğrenci-öğretmen özellikleri, öğretmen yetiştirme ve program değerlendirme konu alanlarında yapıldığı sonuçları da bu araştırmada ulaşılan sonuçları destekler niteliktedir. Benzer biçimde Varışoğlu, Şahin ve Göktaş'ın (2013) Türkçe eğitimi araştırmalarına ilişkin ulaştığı bulgulara göre ise araştırma yöntemi açısından tarama modelindeki çalışmaların yoğun olduğu, daha çok nicel araştırma yönteminin tercih edildiği, verilerin toplanmasında en çok doküman ve anket kullanıldığı, verileri çözümlenmede ise betimsel analize çok başvurulduğu görülmüştür. Ayrıca yine Göktaş ve diğerleri'nin (2012) eğitim bilimlerinin bir alt bilim dalı olan eğitim teknolojileri araştırmalarındaki eğilimleri inceledikleri çalışmalarında araştırmalarda nicel yöntemlere, daha çok taramalara yer verilmiştir. Veri toplama aracı olarak anketler, analiz yöntemi olarak betimsel analiz daha çok kullanılmıştır.

Bu çalışmanın sonuçları doğrultusunda ülkemiz eğitim bilimleri araştırmacıları, yurtdışındaki makalelerde ele alınan konuları inceleyebilir, daha az bilgi sahibi oldukları konulara eğilebilir, en çok ele alınan konularda araştırmalar planlayabilirler. Yurtdışında eğitim bilimlerine ilişkin yayın yapan yabancı dergiler hakkında fikir sahibi olabilir, yayınları için bu dergileri dikkate alabilirler. Yurtdışında doktora sonrası araştırma yapmayı ya da misafir öğretim üyesi olarak yer almayı düşünen araştırmacılar, bu çalışmanın sonucunda ortaya konan eğitim bilimleri alanında yayınlar çıkaran üniversiteler hakkında bilgi sahibi olabilirler. Ülkemiz eğitim bilimleri araştırmacılarının, akademik alandaki performansını artırmak adına, yurtdışı kaynaklı akademik dergilerde yayınlanan araştırma eğilimleri, eğitim bilimleri alanına

ilişkin daha geniş kapsamda ya da eğitim bilimlerinin alt alanlarında derinsel biçimde ele alınarak incelenebilir.

Kaynakça

- Arık, R. S. ve Türkmen, M. (2009). Eğitim bilimleri alanında yayımlanan bilimsel dergilerde yer alan makalelerin incelenmesi. <http://oc.eab.org.tr/egtconf/pdfkitap/pdf/488.pdf>
Erişim tarihi: 1.09. 2018.
- Babbie, E. (1989). *The practice of social research*. California: Wadsworth Pub.Co.
- Balcı, A. (1995) *Sosyal bilimlerde araştırma: Yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Bilgisayar-Yayıncılık San. Tic. Ltd. Şti.
- Baloğlu, B. (1997). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemi*. İstanbul: Der Yayınevi.
- Baş, T. (2005). *Anket: Nasıl hazırlanır, uygulanır, değerlendirilir?* Ankara: Seçkin Yayınları.
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde araştırma yöntem ve metodlarına giriş: Nitel, nicel ve eleştirel kuram metodolojileri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erdem, D. (2011). Türkiye’de 2005–2006 yılları arasında yayımlanan eğitim bilimleri dergilerindeki makalelerin bazı özellikler açısından incelenmesi: Betimsel bir analiz. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 2 (1), 140-147.
- Göktaş, Y. Hasaңebi, F. Varışoğlu, B. Akçay, A. Bayrak, N. Baran, M., ve Sözbilir, M. (2012). Trends in Educational Research in Turkey: A Content Analysis. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 12(1), 455-459.
- Göktaş, Y., Küçük, S., Aydemir, M., Telli, E., Arpacık, Ö., Yıldırım, G. ve Reisoğlu, İ. (2012). Türkiye’de eğitim teknolojileri araştırmalarındaki eğilimler: 2000-2009 dönemi makalelerinin içerik analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(1), 177-199.
- Gölbahar, Y. ve Alper, A. (2009). Öğretim teknolojileri alanında yapılan araştırmalar konusunda bir içerik analizi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(2), 93-111.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kurtoğlu, M. ve Seferoğlu, S. S. (2013). Öğretmenlerin teknoloji kullanımı ile ilgili Türkiye kaynaklı dergilerde yayımlanmış makalelerin incelenmesi. *Journal of Instructional Technologies &Teacher Education*, 2(3), 1- 10.

- Madsen, D. (1991). *Successful dissertations and theses: A guide to graduate student research from proposal to completion*. New York: Jossey-Bass.
- Ozan, C. ve Köse. E. (2014). Eğitim programları ve öğretim alanındaki araştırma eğilimleri. *Sakarya University Journal of Education*, 4(1),116-136.
- Özdamar, K., Odabaşı, Y. ,Hoşcan, Y., Bir, A. A., Kırcaali-İftar, G., Özmen, A. ve Uzuner, Y. (1999). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Selçuk, Z., Kandemir, M., Palancı, M., ve DüNDAR, H. (2014). Eğitim ve Bilim dergisinde yayınlanan araştırmaların eğilimleri: İçerik analizi. *Eğitim ve Bilim*, 39 (173), 430-453.
- Tavşancıl, E. ve Aslan E. (2001). *İçerik analizi ve uygulama örnekleri*. Epsilon Yayınları: İstanbul.
- Tavukçuoğlu, C. (2002). *Bilimsel araştırma yöntemleri ve proje hazırlama ve değerlendirme klavuzu*. Ankara: KHO Basımevi.
- Tezbaşaran, A. (1996). *Likert tipi ölçek geliştirme klavuzu*. Ankara: Psikologlar Derneği Yayınları.
- Unesco (1970). *Development of educational research*. Paris: IEY Special Unit.
- Varışoğlu, B., Şahin, A. ve Göktaş, Y. (2013). Türkçe eğitimi araştırmalarında eğilimler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3), 1767-1781.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.